

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 17.

**PEDAGÓGIA
ISMERETEK**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez
(az értékelő tanárok részére)

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

1. Határozza meg a kommunikáció fogalmát!**5 pont**

A kommunikáció az a művelet, amelyben a **résztevők közötti információk, értékek, viselkedés-** és gondolati minták átadása, átvétele, **cseréje** történik.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható.)

2. A család szocializációs funkciói közül soroljon fel öt példát!**5 pont**

- a.) Gondozza a gyermeket
- b.) Biztonságérzetet teremt számára
- c.) Megtanítja a beszédet
- d.) Interakciós teret biztosít
- e.) A családtagok a gyermek legelső modelljei
- f.) Családon belül alakul az identitás

(Minden tartalmilag helyes, egyéb válasz is elfogadható.)

3. Egészítse ki az alábbi hiányos mondatokat!**15 pont**

a.) A konfliktus az egyének vagy társadalmi **csoporthok (2 pont)** közötti olyan **ütközés (2 pont)**, amely mögött igények, szándékok, vágyak, érdekek, szükségletek, nézetek, vélemények, értékek szembenállása húzódik meg. Harcra, összeütközésre akkor kerül sor, amikor a felek viselkedése akadályozza egyikük vagy másikuk igényeinek érvényesítését, vagy értékrendjük **különböző (1 pont)**.

b.) A szocializáció a társadalomba történő beilleszkedés folyamata, amely során az **egyén (2 pont)** megtanulja megismerni önmagát és a környezetét, elsajátítja az együttélés **szabályait (2 pont)**, a lehetséges és elvárt **viselkedésmódokat (1 pont)**.

c.) A személyiség az **öröklött (2 pont)** és **szerzett (2 pont)** tulajdonságok, vonások sajátos szerveződése, egysége. Személyiségen az ember valamennyi pszichés sajátosságát értjük. Az egyedi, a különös és az általános lelki sajátosságok **összessége (1 pont)**.

(Minden tartalmilag helyes egyéb válasz is elfogadható.)

4. Olvassa el az alábbi állításokat! Jelölje az igaz állításokat **I a hamis állításokat **H** betűvel!** **12 pont**

<i>Állítás</i>	<i>I / H</i>
Az engedékeny (laissez-faire) nevelési stílus jellemzője, hogy a pedagógus gyakorta nem fogalmaz meg a gyerekekkel szemben követelményeket.	I
A játéknak alapvető szerepe van a szociális és érzelmi fejlődésben.	I
A verbális kommunikáció a szavakkal történő közlés.	I
J. Piaget szerint az óvodások már képesek megérteni és betartani a szabályokat, és egyre nyitottabbak társaikkal.	H

Minden helyes válasz 3 pontot ér.

5. Határozza meg az SNI fogalmát! **5 pont**

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a **különleges bánásmódot (1 pont)** igénylő **gyermek, tanuló (1 pont)**, aki a **szakértői bizottság (1 pont) szakértői véleménye (1 pont)** alapján **mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) (1 pont)** küzd.

Az összes típus helyes felsorolásáért egy pont adható, egyéb helyes kulcsszó megnevezéséért 1-pont adható.

6. Ismertesse a játék személyiségfejlődésben betöltött szerepét! Soroljon fel öt példát!

5 pont

- a.) ismereteket gyarapít, rendszerez
- b.) problémamegoldást fejleszt
- c.) önállóságra nevel
- d.) társkapcsolatot fejleszt
- e.) viselkedési szabályokat alakít
- f.) ügyességet fejleszt
- g.) fokozza a gyermek beszédkedvét
- h.) mozgást fejleszt
- i.) fejleszti az érzékelést
- j.) segíti az érzelmek feldolgozását

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, egy pontot ér.)

Maximálisan 5 pont adható.)

7. Mutassa be az előadás módszerének jellemzőit!

5 pont

Olyan **monologikus szóbeli** közlési módszer, amely **egy-egy téma** logikus, **részletes kifejtésére** szolgál. Általában ötvözi az elbeszélés és a magyarázat elemeit. Szerkezetét tekintve **3 fő részből áll**: bevezetés, kifejtés, összegzés.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható.)

(Minden helyes kulcsszó 1 pontot ér.)

8. Foglalja össze az kisgyermekkor életkori sajátosságait!

10 pont

A **testi** fejlődés sajátossága a 24. hónapig tartó gyors növekedés. A test magassága 1 éves korban 70-72 cm, 3 évesen: 95-97 cm. A testsúly 3 éves korban: 13-14 kg. Az agykoponya térfogata a 3. életév végén: 50 cm³, az agyvelő súlya: 900 grammról 1100 grammra gyarapodik. A **mozgásfejlődésre** jellemző, hogy kialakulnak a helyzetváltoztatás alapformái. A 2. életév első felében szabadon áll, fogódzkodás nélkül feláll, ülő helyzetből elindul. A 2. életév végén szabadon állva tárgyakat emelget, cipel, biztosan jár, mereven szaladni is tud és már lábával löki a labdát. Lépcsőn kapaszkodva felmegy. Tipegve jár, a lépésváltás nehézkes, karjaival kormányozza magát. A járás megtanulásának eredményeként egyre több tapasztalatot szerez és megteremtődik a manipuláció lehetősége. Kialakul a **manipuláció** végzéséhez szükséges biztos ülés és a guggolás, a guggoló gyermek a kezeivel szabadon tevékenykedhet. A 2. életév első felében már képes üreges kockákat egymásba rakni, szétszedni, dobozokat, fiókokat ürít ki, spontán lendülettel firkál, utánzással vonalat húz, könyvet úgy lapoz, hogy 2-3 lapot fordít egyszerre, nagyszemű gyöngyöt képes egyedül, egyenként felfűzni. 1,5 évesen az öltözködést nézi, közben segítő kézmozdulatokat tesz, cipőjét sokszor lehúzza. A **játékára** a funkciójáték jellemző. Ezen tevékenysége közben tapasztalatokat szerez, fejlődik a finommotorikája. Megjelenik a szerepjáték is, de igazán az óvodáskorban válik jellemzővé. Játékmódja még magányos, szemlélődő. Kialakul a **beszéd** elemi formája: a szavak jelentése először nemcsak a szóval jelölt személyre vagy tárgyra vonatkozik, hanem szélesebb értelemmel rendelkezik. Egyszavas mondatai általában kívánságot fejeznek ki. A mondatokból hiányzik a ragozás. A kiejtés jelentős eltéréseket mutat. Kérdezősi periódus jellemző a korszakra. A 3. életévben megnő a beszédaktivitás. Az érzelmeket igen intenzíven éli át, a legerősebb érzelem az anyához fűződő személyes kapcsolat. A vágy és a cselekvés közé akadályok ékelődnek, ez feszültséget szül, ezt a feszültséget frusztrációnak nevezzük. Ebből a feszültségből fakad a dacreáció.

Az én tudat kialakulása során önállósodni akar. A dacreakciók nem a szembenállást hangsúlyozzák, hanem az „ÉN vagyok”, „ÉN csinálom” viselkedési mintát érvényesíti.

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható.)

(Minden helyes fejlődési terület 2 pontot ér.)

9. Írja a pontozott vonalra, hogy melyik fogalom jellemzőit olvassa! 15 pont

Az **előítélet** egy, a más csoport tagjaira vonatkozó értékítélet, amely: nem épül érvényes tapasztalatra; nem támaszkodik racionális érvre; érzelmi telítettségű; nem változik és érzéketlen az egyéni különbségekre.

A **NAT** műveltségi területenként határozza meg az általános műveltséget megalapozó szakaszon folyó nevelő-oktató munka kötelező és közös céljait, a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló ismeret, készség és képesség jellegű követelményeit.

A **figyelem** az észlelés kiemelése, élesebbé tétele, valamely részlet fókuszba állítása.

Minden helyes megoldás 5 pontot ér.

10. Húzza alá a helyes választ!

8 pont

Melyik **nem** családi szerep?

- Nagyszülő
- Gyerek
- **Barát**
- Testvér

Melyik **nem** érzékelési forma?

- Ízlelés
- **Beszéd**
- Hallás
- Látás

(Maximális adható pontszám: minden jó megoldásért 4-4 pont adható. Összesen: 8 pont)

11. Kurt Lewin háromféle vezetési stílust különböztetett meg. Az alábbi táblázatban nevezze meg az egyes stílusokat, majd röviden jellemezze ezeket! 15 pont

	<i>A nevelési stílus neve</i>	<i>Jellemzői</i>
a.)	Tekintélyelvű vagy autokrata	A nevelő követelése parancs jellegű felszólításokon alapul, egyértelmű a feladatkijelölés, de nem ad teret az egyéni kezdeményezéseknek. Ellenőrző tevékenységében hibakereső. Gyakran büntet , értékelése globális jellegű, mellyel nem teszi lehetővé a hibák korrigálását. A gyerekek közötti viszonyrendszer alakulásában a következőt tapasztalhatjuk: a gyerekek egy része a felnőtt távollétében átveszi a felnőtt szerepét és kritikus megjegyzésekkel illeti a többi gyereket. A gyerekek közötti kommunikáció sivár , inkább suttognak, félnek a beárumástól. A felnőtt modell szerepében minden a teljes azonosulás, mind a szereppel történő azonosulás, mind a behódolás jelen van. Ennek megfelelően a gyermeki viselkedésben az önálvetés és a rejtett agresszió egyaránt megfigyelhető.
b.)	Engedékeny vagy laissez-faire	A laissez-faire stílust megjelenítő pedagógus gyakorta nem fogalmaz meg a gyerekekkel szemben követelményeket. Viszont az is előfordul, hogy követelés megfogalmazódik, de ezt a pedagógus nem tudja, vagy nem akarja betartatni. Ellenőrző, értékelő tevékenységére alapvetően a ráhagyás jellemző , ha valaki nem teljesíti a megjelölt követelményeket, annak nincs következménye. A gyerekek közötti viszony kedvez a nyílt agresszió és anarchia kialakulásának. A gyerekek bár kedvelik az ilyen pedagógust, mégsem szeretnék rá hasonlítani, vagyis a felnőtt a bemutatott szerepével nem tud modellté válni.
c.)	Megkívánó vagy demokratikus	A felnőtt egyértelmű követelményeket támaszt, melyek magas színvonalú teljesítményre serkentik a tanulókat. Teret ad az egyéni kezdeményezéseknek. Ellenőrző és értékelő tevékenységében az elismerés dominál. Értékelése differenciált, személyre szabott. Ezzel lehetőséget ad a hibák korrigálására. A gyermekek közötti kapcsolat kiegyensúlyozott, a hangulat jó, a kommunikáció nyílt. A demokratikus vezetést reprezentáló pedagógus teljes azonosulási modell.

(Minden helyes jellemzőért 1-1 pont adható.)

(Minden tartalmilag helyes, egyéb megfogalmazás, válasz is elfogadható.)